

Je-li důchodce v ústavě umístěn, může ÚSP poskytovat rodinným příslušníkům uvedeným v § 121 zákona o sociálním pojištění, t. j. manželce, dětem, rodičům a prarodičům, podporu do poloviny důchodu.

Umístí-li obec důchodce v útulku pro invalidy nebo v starobinci se souhlasem ÚSP, stává se pak obec oprávněným příjemcem dávky, musí za to důchodci poskytovat bezplatné zaopatření, t. j. vše, co pod pojmem zaopatření lze vyrozumívati. Tedy nejen byt, stravu a šatstvo, ale i potřebnou péči léčebnou.

Jinak poživatele důchodu starobního či invalidního právního nároku na bezplatnou léčebnou péči nemají.

Sluší však rovněž upozorniti v souvislosti s touto otázkou na ustanovení zákona ze dne 13. července 1922, čís. 236 Sb. z. a n. § 22, podle něhož jsou obvodní lékaři povinni bezplatně léčiti obecní chudé. Ve smyslu tohoto zákona je chudým ten, kdo požívá od obce podpory a je zapsán v seznamu chudých, resp. chudinsky podporovaných. Vedle toho patří mezi chudé i ten, jehož chudobu potvrdil starosta obce. Zde ovšem může se státi otázka chudoby již spornou a lékař, má-li pochybnosti o chudobě takové osoby, má právo potvrzení chudoby, vydané obcí, dáti přezkoušeti příslušným nadřízeným úřadem.

Otázky bezplatné léčebné péče důchodců dotýká se, byť ovšem pouze nepřímo, také § 244, jak byl upraven novelou čís. 112/1934. V tomto paragrafu se praví, že příjemce invalidního nebo starobního důchodu má nárok na chudinské zaopatření, jen pokud hodnota tohoto zaopatření převyšuje hodnotu dávek pojistných.

Tato stylisace není dosti přesná a připouští možnost různého výkladu. Jde o to, kdy hodnota zaopatření chudinského převyšuje hodnotu pojistných dávek. K snazšímu zjištění je třeba zjistiti hodnotu jak chudinského zaopatření, tak pojistných dávek číselně. Dnes nejnižší důchod invalidní se pohybuje kolem Kč 105.— měsíčně. Je-li tedy chudinské zaopatření pro takového důchodce vyšší, a to bez ohledu na to, jde-li o zaopatření in natura či v penězích, než invalidní důchod, pak má důchodce také nárok na bezplatné léčení.

Obcí, které by důchodcům poskytovaly chudinskou podporu vyšší, než je jejich důchod, není sice mnoho, ale jsou.

V obrovské většině případů není však o léčebnou péči důchodců vůbec postaráno, ač jde o lidi zmrzačené, neduživé a zestárlé. Všeobecný pensijní ústav pro své důchodce zavedl dobrovolné pojištění nemocenské. Podle tohoto vzoru a podle zkušeností dosud získaných snad by mohla i Ú. S. P. přikročiti k zavedení řádné léčebné péče pro všechny své důchodce. Mohlo by se to státi také tím způsobem, že by Ú. S. P. všechny důchodce přihlásila u okresních nemocenských pojišťoven v nejnižší třídě, což by vyžadovalo ročního nákladu asi 90 Kč za každého důchodce. A protože by nebylo poskytováno nemocenské, mohlo by býti použito pro stanovení výše pojistného výjimečných ustanovení, čímž by se náklad na pojištění ještě snížil.

Nemocenské pojištění důchodců je věcí naléhavou, mluví pro ně důvody sociální i mravní.

JAROMÍR HLAVÁČEK:

Přehled judikatury pracovního práva za rok 1933 a 1934.

(Pokračování.)

II. Živnostenští pomocníci.

1. Pojem.

116. Hudebník v kapele, hrající pod vedením kapelníka v kavárně, kde je hudba stále vydržována, je pomocným pracovníkem podle § 101 živnostenského zákona a o jeho výpovědní lhůtě platí § 113 cit. zák. (968).

117. Noční strážce stavební společnosti nie je pomocným pracovníkem v smyslu lit. d) § 101 živn. zákona (969).

2. Skončení pracovního poměru.

a) výpovědní lhůta.

118. Účtovník v obchodnom podniku má nárok len na trojmesačnú zákonnú dobu výpo-

vednú (§§ 251, 113, odst. 3., živnost. zák.) (683).

119. Předpisy § 113 živn. zák. o výpovědních lhůtách nejsou právem donucovacím, nýbrž jest jimi stanovena úplná smluvní volnost stran proti staršímu zákonu č. 224/1922 (736).

b) vyloučení výpovědní lhůty.

120. Pro pracovní poměr podle živnostenského řádu lze platně ujednat i vyloučení výpovědní lhůty (562).

121. Úmluva taková může se státi i mlčky, jedním, jež v úvaze všech okolností nedává rozumné příčiny k pochybnostem. Znalý-li obě strany, ujednávající pracovní poměr ve stavební živnosti, zvyklost, že se považuje výpověď za vzájemně vyloučenou, zařídily-li se podle ní a

nejednaly-li ani o výpovědní lhůtě, daly najevo shodnou vůli, že pracovní poměr může být zrušen bez výpovědi (562).

122. Ustanovení pracovního řádu, předloženého podle § 128, odst. 2. živn. zákona, úřadu k vidování, o tom, že pracovní poměr lze zrušit kdykoliv bez výpovědi a bez udání důvodů, přiči se ustanovením zákona č. 244/1922 Sb. z. a n., a tím i ustanovení § 100 cit. živn. zákona (985).

c) propuštění.

123. Důvody propuštění v § 82 živn. ř. nejsou uvedeny výčetmo (684).

124. Důvody § 27, čís. 2 a 4 zák. o obch. pom., i pokud se nekryjí s ustanoveními § 82 b) a f) živn. ř., stačí pro svou závažnost k okamžitému propuštění i podle živnostenského řádu (684).

125. Z nezdaru jediné práce vykonané po delším zaměstnání zaměstnance v zaměstnavatelově podniku nelze souditi na neschopnost zaměstnance, opravňující zaměstnavatele k okamžitému rozvázání služební smlouvy bez výpovědi (684).

126. I podle živnostenského řádu se vyžaduje k okamžitému propuštění pro neuposlechnutí příkazů zaměstnavatelových, by uposlechnutí bylo trvalé, leč že by šlo o takový ojedinělý případ, který by již sám o sobě nasvědčoval tomu, že zaměstnanec nemíní konati ujednané práce (684).

127. Trvalé zanedbávání převzatých povinností zaměstnancem (§ 82 f) živn. ř.) musí se jeviti ve vůli zaměstnance nekonati ujednané práce, nikoliv však v pouhé liknavosti a pohodlnosti, kterou by snad bylo lze odstraniti náležitým napomenutím (684).

3. Učňovský poměr.

128. Na povaze učební smlouvy nemění nic okolnost, že učeň vedle učňovských prací konal učebním pánu i vedlejší služby v domácnosti a v hospodářství (776).

129. Nedostatek písemné formy nemá v zápětí neplatnost učební smlouvy (776).

130. I učedníci mohou dostávat mzdou, bylo-li její placení ujednáno (776).

131. K splnění povinnosti učebního pána podle § 100, odst. 3. živn. řádu nestačí, aby učeň vyzval k návštěvě pokračovací školy, nýbrž je třeba, aby bděl nad tím, zda učeň takovému příkazu vyhověl a aby zakročil, kdyby se tak nestalo. (Nss. 18. IV. 1933, č. 6937/33, Veřej. správa 1846.)

132. Čsl. štátne dráhy sú oprávnené prijímať učňov, nemožu im však vydať výučný list podľa § 147 zák., č. 259/1924 Sb. z. a n., ale len učebné vysvedčenie podľa vl. nar. č. 91/1925 Sb. z. a n. (970).

III. Obchodní pomocníci.

1. Pojem.

a) druh prací.

aa) vyšší nekupecké služby.

133. K výkladu pojmu »vyšších služeb« ve smyslu § 1 zákona nelze použití ustanovení zákona o pensijním pojištění (897, 964).

134. Otázku, zda konal zaměstnanec vyšší nekupecké služby, nelze řešit podle jeho zaměstnání v době normálního neomezeného provozu podniku zaměstnavatele, nastala-li v provozu podniku zásadní změna omezením výroby a tím i změna zaměstnancova pracovního poměru co do rozsahu a způsobu jeho služeb i co do

pracovní doby a výplaty za služby, již se zaměstnanec mlčky podrobil (793).

135. K pojmu vyšších služeb nekupeckých nestačí, že zaměstnanec autosprávkárny snad vykonával dozor nad ostatními dělníky a že vyřizoval objednávky, pracoval-li v dílně i ručně. Záleží na tom, v čem se lišila jeho práce od prací ostatních v závodě zaměstnaných osob, zda šlo o činnost vybočující svou jakostí z rámce prací těchto osob, zejména zda byl vybaven určitým dispozičním právem a rozhodovací mocí (685).

136. Zaměstnanec, který konal v autobusových závodech zaměstnavatelových službu jako organizátor autobusové linky, kontrolor a závodvedoucí, je obchodním pomocníkem (896).

137. Zaměstnanec činný jako rysovač a kontrolor při výrobě automobilových součástek nekonal vyšší služby (897).

138. Odpovědnost práce (přepisování zboží do kartotéky z dodaných dokladů), a to, že práci konala dříve síla úřednická, nestačí o sobě k tomu, by činnost mohla být označena za vyšší ve smyslu § 1 zákona (866).

139. Pro rozhodnutí otázky, zda postavení zástupce jest posuzovati podle předpisů zákona o obchodních pomocnících, je třeba zjistiti, k jakým službám byl zástupce v podniku ustanoven, které služby nejen konal, nýbrž i podle příkazu oprávněných činitelů měl nebo neměl konati, nebo s jejich vědomím skutečně konal (965).

bb) kupecké služby.

140. Prodavačka v obchodě se zbožím obuvnickým jest obchodní pomocnicí (702).

141. Vrchní číšník, jenž má přijímati platy od hostů a dozírati na podřízený mu personál a jen v době nutné potřeby též obsluhovati hosty, byl zřízen převážně k vykonávání kupeckých služeb a jest obchodním pomocníkem (777).

b) zaměstnavatel.

142. K pojmu živnostenského podnikání (§ 2, čís. 1. zák.) se vyžaduje, by provozovatel podniku měl úmysl docíliti výnos nebo hospodářský prospěch pro sebe. Tak tomu není, byla-li činnost spolku nevýdělečná a omezena jen na členy (898).

143. Podstatnou známkou provozování podniku soukromé zprostředkovatelný obchodů a poptávarny jest jednání podnikatele se zákazníky, které předpokládá volnost jejich styku. Provozování takového podniku nelze spatřovati v činnosti spolku pro ochranu věřitelů, jež byla omezena jen na jeho členy za účelem ochrany jejich úvěrnictví (898).

144. Pro zaměstnance živnostenského společenstva neplatí předpisy zákona o obchodních pomocnících (565).

145. Tajemník nakladatelské služby ve Státním nakladatelství v Praze není obchodním pomocníkem (966).

2. Kolektivní smlouva.

146. K úkonům obyčejné správy nenáleží ujednání kolektivní smlouvy, která obsahuje řadu ustanovení, odchylných od předpisů zákona o obchodních pomocnících v neprospěch zaměstnavatelky (obce) (957).

3. Odměna.

a) provise.

147. Samostatnému podnikateli (obchodnímu jednateli) nepřisluší nárok na provisi z obchodu nevyřízeného (900).

148. Obchodní pomocník, mající nárok na provisi, může, není-li zvláštní úmluva, žádati na zaměstnavateli jen, by mu by sdělen výpis knih a by zaměstnavatel s ním vyúčtoval, nemůže však žádati, by mu zaměstnavatel předložil obchodní knihy mimo spor (901).

149. Žalobní žádost, by žalovaný zaplatil žalobci číselně neuvedenou 1% provisi z obrátu ze všech obchodů uzavřených v určité době a by stanovil podle výsledků obchodního roku číselně neuvedenou remuneraci na tuto dobu žalobci připadající, je nepřípustná pro neurčitost, byla-li spojena jen se žalobní žádostí, by žalovaný za účelem zjištění oněch obchodů a provisi žalobci z nich příslušejících předložil obchodní knihy a zápisky a žalobci vydal z nich výpis, jakož i vyúčtování (901).

150. Obchodní pomocník nemá proti zaměstnavateli nárok na předložení deníku k vůli zjištění obchodů jím mimo obchod uzavřených. Deník není společnou listinou podle § 304, čís. 3. c. ř. s., byl-li veden zaměstnavatelem jen ve vlastním zájmu firmy k vůli přehlednosti a lepší kontrole (686).

151. Zaměstnavatelovo právo žádati, aby mu zaměstnanec vydal bezprávně přijatou provisi (§ 13 zák. o obch. pom.), nezávisí na průkazu, že zaměstnanec za přijatou provisi neb odměnu vykonal také činnost pro třetí osobu, od níž provisi neb odměnu obdržel. Záleží jen na tom, že odměna nebo provise, již zaměstnanec přijal od toho, s kým uzavřel nebo zprostředkoval obchod pro zaměstnavatele, byla přijata bezprávně (726).

152. Zaměstnavateli přísluší právo, stanovené v § 13, druhý odstavec zák. o obch. pom., nejen tehdy, byla-li mu způsobena skutečná škoda. Zaměstnavatel má vždy proti zaměstnanci nárok na vydání provise za zaměstnancem bezprávně přijaté, ale nárok na úhradu škody by mohl vedle toho uplatňovati jen potud, pokud jeho škoda převyšuje provisi (odměnu), bezprávně přijatou (726).

153. Vzájemnou pohledávku zaměstnavatelovu na vydání provisi lze započítati na pohledávku zaměstnancovu na zaplacení služebních požitků (726).

b) podíl na zisku.

154. V případě § 14 zákona nepřisluší obchodnímu pomocníku právo žádati předložení knih a dokladů, nýbrž se musí při zkoumání bilance omeziti jen na číselný souhlas bilance s knihami a na výtky omylů nebo zřejmých nesprávností, vyjímajíc případy vědomě nesprávných zápisů (564).

c) remunerace.

155. Obchodní zvyklost vypláceti remuneraci je dána, když zaměstnancům takových závodů, jakým byl závod žalované strany a v místě tohoto závodu se vyplácela remunerace pravidelně, třeba dobrovolně (902).

156. Byla-li zaměstnanci vyplácena remunerace na podkladě výsledku jeho činnosti v uplynulém roce, má na ni nárok jen, vyvinul-li v něm úspěšnou činnost (1038).

157. Zákonem o obchodních pomocnících není vyloučena dohoda stran, že dosavadní remunerace nebude napříště vyplácena (779, 903, 1014).

158. Zaměstnanec může se platně vzdáti remunerace (1012).

159. Z toho, že zaměstnanec přijav od zaměstnavatele dopisy tohoto znění, že zaměstnavatelem není možno pro finanční ztráty vypláceti remu-

neraci, neučinil žádného prohlášení, nelze ještě beze všech pochybností usuzovati na to, že mlčky souhlasil s jejich obsahem (1014).

160. Skutečnost, že zaměstnanec nežádal za trvání služebního poměru výplatu remunerací za více let, nepostačuje sama o sobě k domněnce souhlasu mlčky projeveného (1005).

4. Dovolená.

161. Zaměstnavatel nemůže se na obchodním pomocníku, jemuž dal výpověď a zároveň udělil do konce služebního poměru dovolenou, domáhati vrácení služného vyplaceného za dovolenou z důvodů, že zaměstnanec za dovolené nastoupil placené místo u konkurenční firmy a uzavíral pro ni obchody (904).

162. Obchodní pomocník nemá nároku na odškodné za dovolenou, udělenou mu ve lhůtě výpovědní, kterou nemohl nastoupiti pro onemocnění do skončení služebního poměru v důsledku dané výpovědi (rozh. z 9. VI. 1934, Rv I 248/33, Richterzeitung, str. 235/XVI).

5. Skončení pracovního poměru.

a) na určitou dobu.

163. Jde o služební poměr na určitou dobu, byl-li ujednána na dobu, než nastoupí nový nájemce zaměstnavatelova podniku (905).

b) vystoupením.

164. Nepřihlášení k pensijnímu pojištění není zadržením platu nebo jiných naturálních požitků zaměstnance (906).

165. Nastaly-li mezi stranami rozpory o tom, zda zaměstnanec podléhá povinnému pojištění, nelze v tom, že zaměstnavatel povinnost tu neuznal a odmítl přihlásiti zaměstnance k pensijnímu pojištění, spatřovati ani jiný důležitý důvod ve smyslu § 26 zák. o obch. pom. (906).

166. Výhrada určitého územního obvodu pro konání služeb jest podstatnou částí služební smlouvy obchodního cestujícího ve smyslu § 26, čís. 2. zák. Lhostejno, že přijetím nového obchodního cestujícího pro týž obvod nebyl zmenšen nárok na provise, aby příslušely i z obchodů ujednaných novým obchodním cestujícím (727).

167. Zaměstnanec, vystupuje předčasně ze služebního poměru, není povinen, aby oznámil zaměstnavateli ihned důvod předčasněho vystoupení; stačí, byl-li tu zákonný důvod v době zrušení služebního poměru a prokáže-li se teprve na soudě (727).

168. Z toho, že obchodní pomocník nepoužil oprávnění k předčasnému vystoupení ze služby, ježto mu zaměstnavatel přikázal podřízené služby nesouvisící s jeho služebním postavením, nelze vyvozovati, že nesměl odepřít konání služeb, jež mu podle smlouvy nepřislušely (907).

c) propuštěním.

aa) důležitý důvod (§ 27)
pozbytí důvěry (č. 1)

169. Pozbytí zaměstnavatelovy důvěry k zaměstnanci může býti způsobeno i takovým jednáním aneb opominutím zaměstnancovým, jímž se sice nestává zaměstnanec přímo nevěrným, ale přece jen se stává nehodným zaměstnavatelovy důvěry. Čím důležitější a odpovědnější je zaměstnancovo služební postavení, tím důtklivější je jeho povinnost zachovati si důvěru zaměstnavatelem jemu věnovanou a tím náročnější může býti zaměstnavatel v příčině důvěryhodnosti a věrnosti zaměstnancovy (908).

170. Ztráta důvěry u zaměstnavatele může být způsobena nejen jednáním zaměstnancovým, nýbrž též zanedbáním povinnosti k jednání, obzvláště hrubou nedbalostí ve službě, hrubým opominutím při výkonu služebních povinností ke škodě zaměstnavatele (rozh. 11. V. 1934, Rv I 1079/32, Pr. Archiv str. 42/XVII).

neschopnost (č. 2)

171. Z nezdaru jediné práce vykonané po delším zaměstnání zaměstnance v zaměstnavatelově podniku nelze souditi na neschopnost zaměstnance (§ 27, č. 2) opravňující zaměstnavatele k okamžitému rozvázání služební smlouvy bez výpovědi (684).

konkurence (č. 3)

172. Činnost zaměstnance ve prospěch konkurenčního podniku zakládá důležitý důvod k okamžitému propuštění (909).

neuposlechnutí příkazů (č. 4)

173. Odepření služeb, jež obch. pomocníkovi podle smlouvy nepříslušely, nezakládá pro zaměstnavatele propouštěcí důvod podle § 27, čís. 4. zák. o obch. pom. (907).

174. Zaměstnavatel nebyl oprávněn žádati na vrchním číšníku, by se po dobu celého týdne omezil jen na obsluhu a aby se při tom podrobil dozoru jiného zaměstnance; učinil-li zaměstnavatel zaměstnanci v tomto směru jen návrh a nepřijal-li ho zaměstnanec, bylo na něm, aby práci, k níž byl zjedнан, nadále konal, pokud se týče k jejímu konání byl ochoten, ale nesměl opustiti práci, aniž svůj důvod oznámil zaměstnavateli; nařídil-li však zaměstnavatel zaměstnanci, by konal práce jiného podřízeného druhu, než ke kterým byl podle smlouvy povinen, a trval-li na tom, aby tyto práce konal i v době výpovědní, mohl zaměstnanec takovou změnu služebních úkonů odmítnout, aniž by tím zavdal důvod k propuštění (778).

175. Neuposlechnutí zaměstnavatelových nařízení (27 č. 4) jest důvodem propuštění jen, jestliže neuposlechnutí bylo trvalé, leč že by šlo o takový ojedinělý případ, který by již sám o sobě nasvědčoval tomu, že zaměstnanec nemíni konati ujednané práce (684).

176. Trvalé zanedbávání převzatých povinností zaměstnancem (§ 27 č. 4) musí se projevit ve vůli zaměstnance nekonati ujednané práce, nikoliv však v pouhé liknavosti a pohodlnosti, kterou by snad bylo lze odstraniti náležitým napomenutím (684).

177. Propouštěcím důvodem podle § 27, č. 4 zákona je, navštívil-li zaměstnanec, nevyžádav si od zaměstnavatele patřičnou dovolenou, v cizině výstavu a byl-li po několik dnů nepřítomen, byť i výstava se týkala oboru podnikání zaměstnavatelova a její návštěva zaměstnanci mohla prospěti (867).

nemoc (č. 5)

178. Při počítání doby vytčené v § 27 čís. 5 zák. o obch. pom. nelze přihlížeti k době léčebné péče (910).

179. Propuštění zaměstnance není bezúčinné (§ 55 zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n.), třebaže k němu došlo až po podání žádosti o povolení léčebné péče, stalo-li se proto, že zaměstnanec nekonal službu po víc než šest týdnů, v kterémžto mezidobí nebyl ještě podroben léčebné péči (910).

180. Jest třeba, aby mezi propouštěcím důvodem podle § 27 čís. 5 zák. o obch. pom. a mezi propouštěním byla časová souvislost (910).

181. Časová souvislost nebyla zachována, nevyvodil-li zaměstnavatel z onemocnění zaměstnance důsledky ihned, nýbrž přikročil-li k jeho propuštění teprve později, dokonce teprve tehdy, když léčebná péče byla již ukončena a když se zaměstnanec hlásil jako uzdravený k nastoupení služby (910).

urážka (č. 6)

182. Jako důvod propuštění podle § 27, č. 6 zák. stačí jediná závažná urážka na cti, spáchaná na zaměstnavateli, jeho zástupci, příslušnících jejich rodin nebo na spoluzaměstnancích (911).

183. Za urážku ve smyslu tohoto ustanovení jest považovati každý útok slovy, písmem nebo znamením vylučujícími pochybnost, jimiž jest porušován smysl pro čest (911).

184. K pojmu závažné, pokud se týká hrubé urážky na cti, jako důvodu k předčasnému propuštění zaměstnance, se nevyžaduje, aby urážka byla trestná podle trestního zákona (737, 911).

185. Závažnou jest urážka zejména tehdy, chová-li se obchodní pomocník proti zaměstnavateli, jeho zástupci nebo proti spoluzaměstnancům takovým způsobem, že jest tím vyloučena další úspěšná spolupráce v závodě (911).

186. Je důvodem k okamžitému propuštění zaměstnance, vytkl-li zaměstnavateli bezdůvodně, že zapisoval do knihy peníze, které do pokladny neodvedl (737).

bb) uplatnění důležitého důvodu

187. Zaměstnavatel nemusí zaměstnanci ihned sdělit bližší důvod propuštění; stačí, byl-li tento důvod v době propuštění objektivně dán a byl-li pak opodstatněn za sporu (909).

188. V rozepři zaměstnance proti zaměstnavateli podle § 29 zákona může tento uplatnit i jiné důležité důvody k předčasnému propuštění zaměstnance, než které mu sdělil při jeho propuštění, leč by okolnosti zřejmě nasvědčovaly tomu, že pomlčením se chtěl vzdáti jejich uplatnění (867).

d) preklusivní lhůta:

189. Podíl na zisku, provise i remunerace připadající na období od předčasného propuštění (předčasné výpovědi) až do doby, ve které by služební poměr byl ukončen, kdyby bylo bývalo šetřeno smluvené nebo zákonné lhůty výpovědní, jest částí zaměstnancova nároku, jehož uplatnění je vázáno lhůtou § 34 zák. (703, 794).

190. Uplatněn-li nárok na podíl zisku, provisi a remuneraci za dobu skutečného výkonu služby před předčasnou výpovědí, nelze použití stanovení § 34 zák. (703, 794).

191. Obmezení podle § 34 zák. se nevztahuje na nárok na »odbytí« (703, 794).

IV. Horníci.

192. Předpis § 201 horn. zák. se nevztahuje na zedníka vyhlubovače, jenž byl zaměstnan u firmy, provádějící po živnostensku práce, spadající v obor živnosti stavitelské. Lhostejno, že podle § 2 zák. ze dne 11. července 1922, čís. 242 Sb. z. a n., podléhají pojištění povinnosti u báňských bratrských pokladen i dělníci, zaměstnaní pracemi vyhlubovacími na dolech, a to i tehdy, jsou-li ve služebním poměru k podnikateli nehornickému, který převzal výkon těchto prací ve vlastní režii (566).

Podle § 200 písm. c) ob. horního zákona náleží do služebního řádu také ustanovení o počátku a

konci směn. Toto ustanovení podléhá pak předpisům § 200 odst. 1. tohoto zákona i tenkrát, děje-li se vyhláškou, doplňující služební řád, vydaný podle § 9 zák. č. 156/1896 ř. z. pro celý revír (645).

V. Zemědělstí zaměstnanci.

1. Státní lesy a statky.

193. Služební poměr zaměstnanců podniku »státní lesy a statky«, ustanovených podle služebního řádu schváleného usnesením vlády z 17. července 1923, jest soukromoprávní (538).

194. Služební poměr zaměstnance na statku člena býv. panovnické rodiny, jehož vlastnictví nabyt čs. stát na základě zák. č. 354/21, je povahy soukromoprávní, leda, že individuálním aktem byl převzat do poměru veřejnoprávního (639).

195. Připustnost pořadu práva pro nárok pragmatikálního úředníka na bývalých soukromých císařských statcích v Čechách, jenž byl pravoplatným nálezem ředitelství statků degradován a ze služby bez nároku na pensi propuštěn a jenž se domáhá na československém státu na základě úmluvy mezi republikou Československou a republikou Rakouskou ze dne 30. listopadu 1923 (ratifikované a vyhlášené pod čís. 187 Sb. z. a n. na rok 1931) určení, že se jeho propuštění ze služeb na bývalých císařských statcích stalo neprávem a že byl neprávem degradován, a placení pense. (Váž. obč. 13.365.)

2. Statkoví úředníci.

196. Nárok statkového úředníka na pensi, zakládající se na pensijním normálu řádu Maltežských rytířů, nezanikl tím, že statkový úředník byl propuštěn ze služby pro nepořádky, pokud se týče pro nepoctivost, dosáhl-li ještě před propuštěním nároku na pensi dovršením plných 35 služebních let (561).

197. Ak hospodársky správca vyzve hospodársku čelad', aby jedného zo spoločníkov — arendátorov — neposlúchala, je daný dôvod k okamžitému prepusteniu podľa § 16, bod f) z. čl. XXVII/1900 (913).

198. Strata pôdy následkom pozemkovej reformy je dôvodom k prepusteniu hospodárskeho úradníka bez predchádzajúcej výpovedi (912).

199. Oznámenie zamestnávateľa, že služebný pomer s hospodárskym úradníkom skončí sa určitým dňom, so súčasným poukazom na stratu pôdy následkom pozemkovej reformy, nie je výpoveďou podľa §§ 12 a 15 zák. čl. XXVII: 1900, ale zrušením služebného pomeru v smysle § 16 tohoto zák. s účinkom k určitému pozdejšímu dňu. Ak zostal hospodársky úradník aj po tomto dni v službách zamestnávateľa a tento pozdejším dopisom — odvolávajúc sa na svoj dopis predchádzajúci — mu sdělil, že považuje služebný pomer za zrušený, je deň, keď mu bol pozdejší dopis doručený, posledným dňom jeho služby a len do toho dňa mu patria jeho služebné požitky, hoci boly splatné štvrtročne vopred už predtým skončenia služebného pomeru (912).

200. Pod šestiměsíční propadnou lhůtu § 33 zák. č. 9/1914 ř. z. nespádají nedoplatky služebních požitků z doby trvání služebního poměru (643).

201. Úředník, který byl propuštěn ze služby, jest povinen vykliditi služební byt, a to i kdyby, jak má za to, propuštění nebylo důvodné (865).

3. Hospodářská čelad' (Slovensko).

202. Ustanovenie § 44 zák. čl. XLV:1907 o lehote k uplatneniu nárokov zo zrušenia služebného pomeru bolo zrušené ustanovením § 44 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. a platí preto aj dotyčne hospodárskej čeladi všeobecne ustanovenie § 23 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. (961).

203. Pokud jde o čelední spor podle zák. čl. XLV/1907 (627).

204. K rozhodování čeledních sporů podle § 41, odst. 2., zák. čl. XLV.-1907 není příslušna okresní paritní komise podle nař. min. pro Slov. č. 64/1920-9650 pres. ze 14. října 1920 (před účinností zák. č. 131/1931 Sb.) (738).

205. Ve sporech zemědělského zaměstnance proti majiteli velkostatku o mzdu (zák. čl. XLV/1907) jest stížnost na nejvyšší správní soud nepřipustná (704, 781).

4. Tabakoví zahradníci.

206. Tabakoví zahradníci môžu sa domáhať kondičnou žalobou proti eráru vrátenia toho, čoho z ich majetku (polovice výkupnej ceny dodaného tabáku, ktorá im prislúchala podľa smluvy s pestovateľom tabaku) neprávom bolo použité na úhradu daňovej pohľadávky proti tretej osobe (pestovateľovi tabaku) (914).

5. Generální paritní komise.

207. Rozhodnutí generální paritní komise při Slovenském úřadě práce v Bratislavě, vydané před účinností zákona o pracovních soudech ve sporu o výpovědi, dané zemědělskému dělníku, je rozhodnutím úřadu, k řešení sporu toho příslušného (585).

208. Nařízení ministerstva pro správu Slovenska č. 64/20, 75/20 a 3/23 uznána byla do dne 1. ledna 1932 zákonem o pracovních soudech č. 131/31 Sb. za normy platné (585, 711).

209. Príslušnosť generálnej paritnej komisie pri Slovenskom úrade práce pre zemedelské robotníctvo v Bratislave v otázke, koho pri zmene v osobe nájomníka statku sluší pokladať za zamestnávateľa polnohospodárskych zamestnancov a voči komu trvá služebný pomer týchto? (971).

6. Pozemková reforma.

a) zaměstnanci na zabraném majetku.

210. Bylo-li propuštěn zaměstnanec na zabraném a pod úředním dozorem jsoucím velkostatku pravoplatně uznáno za bezúčinné úřady k tomu povolanými podle § 22 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 Sb. z. a n., nelze se již s otázkou propuštění zaměstnance zabývat při rozhodování o žalobě, již se zaměstnanec domáhá vyplacení zadržovaných služebních požitků (644).

b) zaopatření zaměstnanců.

211. »Rozhodnutie« štátného pozemkového úradu v medziach predpisov zák. č. 215/19 a 329/20 Sb. (zaopatrenie zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom) je púhym prehlásením strany (665).

212. Ak sa zaviazal zamestnávateľ v dohode so Štátnym pozemkovým úradom, že uspokojí nároky zamestnanov zakladajúce sa na § 75 náhr. zák. č. 329/1920 v zn. zák. č. 220/1922 Sb. z. a n., nemusí sporu zamestnanca proti zamestnávateľovi o tento nárok predchádzať žiadne administratívne pokračovanie, najmä nie pokračovanie podľa vlád. nar. č. 305/1922 Sb. z. a n. (819).

213. Nárok na odškodné, které je v § 75 zákona čís. 329/1920, v doslovu zákona čís. 220/1932 a ve vládním nařízení čís. 305/1922, čís. 318/1922

a čís. 192/1924 přiznáno trvalým zaměstnancům na velkém pozemkovém majetku proti Státnímu pozemkovému úřadu (kolonisačnímu fondu), pozbyli-li bez své viny posavadní služby, nemá zaměstnanec, který po propuštění ze služby na velkém pozemkovém majetku není bez zaměstnání (569).

214. To, čeho se dostává zaměstnanci podle § 75 náhr. zák. a vl. nař. č. 805/1922 Sb. z. a n., nemá vlivu na závazky jeho bývalého zaměstnavatele ze zrušeného služebního poměru, pokud nebyly smlouvou nebo zřeknutím se jinak upraveny (Úr. sb. 1149).

215. Soud nemůže přiznati k odpočtu namítanou vzájemnou pohledávku z důvodu odškodnění podle § 75 náhr. zák., pokud se týče z důvodu příspěvku podle § 7 vl. nař. čís. 305/22 v doslovu vl. nař. čís. 192/24, dokud není ještě učiněno konečné rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o této pohledávce (Váž. obč. 13.533).

216. Rozhodčí komise podľa § 75 zák. č. 329/20 a 220/22 nie je správným úradom podľa § 2 zák. (665).

c) zaopatřovací požitky.

217. Pre rozhodnutie, či zamestnanec spadá pod ustanovenie § 1 lit. a) zák. č. 130/1921 Sb. z. a n., nezáleží na tom, ako označoval zamestnavateľ poskytované zaopatrenie, či výslovné ako penziu alebo ako dar z milosti (821).

218. Zákon č. 130/1921 Sb. z. a n. nevzťahuje sa na tých zamestnancov, ktorí — hoci mali nárok na penziu — ďalej slúžili po čase, keď zákon nabyl účinnosti (820).

219. Přiznání zaopatřovacích požitků nevdá, že oprávněný nepředložil, oznamuje svůj nárok,

platební rozkaz o dani z příjmu za rok 1920 ani vysvědčení obecního úřadu o majetkových a příjmových poměrech členů své rodiny; stačí vysvědčení příslušné berní správy, že jeho příjem, vzatý v roce 1920 za základ vyměření daně z příjmu, nedosažoval 15.000 Kč a že ostatní zdaněné příjmy patřily jeho manželce (822).

220. Vdova, ktorá vstúpila v sňatok so zamestnancom, dokiaľ bol ešte v činnnej službe, má nárok na vdovské zaopatrovacie požitky, ak jej manžel bol zamestnancom podľa § 1 zák. č. 130/1921 Sb. z. a n. bez rozdielu, či sa manžel sám dožil účinnosti cit. zák. a či vdove po jeho smrti skutočne boli poskytované zaopatrovacie požitky alebo nie (821).

221. Do nároku na pensiu proti majiteli zabraňného veľkostatku jest započítati drahotní přídavek k invalidnímu důchodu poskytovanému zaměstnanci Všeobecným pensijním ústavem, byly-li drahotní přídavky podle norem na veľkostatku započítatelné nebo s pensí obvykle sráženy, a starobní důchod, jež pobírá zaměstnanec od fondu pro zaopatření zaměstnanců veľkostatku (Váž. obč. 13.872).

222. Pro ručební povinnost jiných právních nástupců podle § 12 (3) zákona je co do trvání a co do rozsahu povinnosti té rozhodna povinnost osob k výplátě povinných (po případě upravena smírem (631)).

223. Pohledávkám fondu pro zaopatření zaměstnanců veľkostatku nepřisluší přednostní pořadí při rozvrhu přejímací ceny za převzatý nemovitý majetek (Sb. min. sprav. 1242).

(Dokončení.)

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1152.

1180.

I. Zvyklost vypláceti novoročné může se utvořiti i tehdy, když bylo podle kolektivní smlouvy stanovení jeho přenecháno zaměstnavateli.

II. Setrvání v práci a nepřednesení námitek jednateli zaměstnavatelky proti usnesení jednatelů zaměstnavatelky, že novoročné nebude vypláceno, neopodstatňuje ještě závěr, že zaměstnanec zřekl se novoročného vážně a svobodně (§§ 863 a 869 obč. zák.), šlo-li o zaměstnance hospodářsky na zaměstnavateli závislého, jenž se mohl důvodně obávat, že by byl jinak ze zaměstnání propuštěn a vydán případně nebezpečí nezaměstnanosti. Rozh. nejv. soudu z 11. V. 1935, Rv II 78/35, Váž. obč. 14.372.*)

Nejvyšší soud vyslovil v rozhodnutí č. 10.661*) Sb. n. s., že nárok na periodickou remuneraci — za niž nutno pokládati i novoročné — může být založen a) buď smluvním ujednáním, nebo b) obchodní zvyklostí v místě, kde jest zaměstnavatelův závod, (nebo c) může být podle okolností založen i tím, že zaměstnavatel vyplácí ve svém podniku remuneraci po delší dobu pravidelně, třebaš dobrovolně, a ne ve stejné výši.

*) Srov. Váž. obč. 10661 (rozh. z 31. III. 1931, Rv I 567/30, v »Prac. právu« č. 225): Obchodní pomocníci: Nárok na periodickou remuneraci může se opírat buď o smluvní ujednání stran neb o obchodní zvyklosti v místě, kde jest zaměstnavatelův závod, anebo může být podle okolností založen i tím, že zaměstnavatel vyplácí ve svém podniku remunerace po delší dobu pravidelně, třebaš dobrovolně a ne vždy ve stejné výši. Pravidelné poskytování remunerací jest spatřovati po případě v tom, že byly v podniku zaměstnavatele vypláceny po tři léta.

Soud pracovní zjistil, že dovolateli bylo novoročné vypláceno žalovanou po 4 po sobě jdoucí období, vždy ve výši měsíčního platu, a zjistil také, že výplata novoročného faktorům jest v živnosti knihtiskařské obvyklou. Toto zjištění nebylo žalovanou v odvolání vůbec napadeno. Podle zásad v rozhodnutí č. 10.661 Sb. n. s. shora pod b) a c) dotčených, vznikl dovolateli těmito způsoby nárok na placení novoročného. Tomu nevdálo, že podle kolektivní smlouvy ponecháno bylo stanovení novoročného chefoví, ježto nebylo tím vyloučeno, že se později v závodě vytvořila zvyklost, že se novoročné platilo. Jde tedy jen o to, zda se dovolatel zřekl novoročného, a zda stalo se tak takovými činy dovolatelovými, z nichž na tuto vůli stran lze bezpečně usouditi. Jednatelé žalované společnosti usnuli se koncem roku 1932, že dovolateli nebude vyplaceno novoročné ani za rok 1932, ani budoucně. Usnesení to bylo provedeno a bylo sděleno dovolateli účetním K. Dovolatel se proti srážce ohrazoval jak vůči účetnímu K., tak technickému správci D., nikoli však vůči jednateli V., a pracoval dále v podniku žalované. Tyto poslední dvě okolnosti — setrvání v práci a nepřednesení námitek jednateli — neopodstatňují ještě závěr, že dovolatel zřekl se novoročného vážně a svobodně (§ 863 a 869 obč. zák.), ano šlo o zaměstnance hospodářsky na žalovaném závislého, jenž se mohl důvodně obávat, že by byl jinak ze zaměstnání propuštěn a vydán případně nebezpečí nezaměstnanosti. Neběží tedy tu o konkludentní čin takového rázu, jak jej předpokládá § 863 obč. zák., aby totiž podle všech okolností nebylo důvodně příčiny, aby se pochybovalo o vůli žalobcově zřící se příslušeji-